

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Docent Bengt Lundell

Remiss: Visselblåsare. Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm (SOU 2014:31)

A2014/2170/ARM

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över betänkandet *Visselblåsare. Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm* (SOU 2014:31), får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av docent Bengt Lundell.

I betänkandet föreslås ett nytt skydd för så kallade visselblåsare. Betänkandet föreslår bland annat en ny lag om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Dessutom föreslås ändringar i arbetsmiljölagen och offentlighets och sekretesslagen.

Förslagen syftar till att förstärka skyddet för individer som slår larm om allvarliga missförhållanden. Lagstiftningen är arbetsrättslig och tydliggör en rätt att agera vid allvarliga missförhållanden. Lagstiftningen innebär en viss skärpning, men innehåller samtidigt villkor för att utöva rätten att slå larm: larm måste slås internt först och rätten gäller allvarliga missförhållanden. Det betyder att det för den arbetstagaren inte är helt lätt att på förhand veta om lagen gäller i det enskilda fallet. Till detta kommer att undantag kan göras genom centrala kollektivavtal. Detta skapar ytterligare oklarhet om vad som gäller för en enskild arbetstagare. Det blir då också oklart om regleringen egentligen behövs.

Frågan är mycket svår att reglera. Mot det allmänna intresset att möjliggöra kritik av allvarliga missförhållanden var de än förekommer, och de enskilda anställdas intresse av skydd för repressalier, står arbetsgivarens intresse av att få bedriva sin verksamhet med den grundläggande lojalitetsplikt som normalt följer av anställningsavtal och avtal mera generellt. Förslaget till ny reglering inskänker den fria avtalsrätten. Utredningens resonemang påminner om den debatt som fördes i samband med införandet av lagen om skydd för företagshemligheter och i samband med den så kallade Boforsaffären. Fakultetsstyrelsen är tveksam till om fördelarna med den föreslagna regleringen är så väsentliga att den nya lagstiftningen är motiverad.

Fakultetsstyrelsen påpekade i remissvaret på betänkandet *Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet* (SOU 2013:79) att lagstiftning av detta slag kunde vara en möjlig lösning, men dessa förslag löser knappast de problem som aktualiseras i det betänkandet.

Vad gäller de konkreta lagförslagen används i 5 § uttrycket offentliggöra. Det som avses är att sprida uppgifter utanför arbetsplatsen. Ordet ”offentliggöra” förefaller mindre väl valt. i 6 § behandlas skyddet för yttrandefriheten i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Formuleringen framstår som alltför generell. Det finns ett skydd mot *vissa* åtgärder från myndigheter och allmänna organ, vilket bör framgå av lagtexten. Utredningen föreslår också en ny paragraf i offentlighets- och sekretesslagen. Den föreslås införas i 21 kap. som gäller generellt. Fakultetsstyrelsen är tveksam till införandet av denna typ av skydd för anmälaren. Mot intresset av skydd för anmälaren står intresset av öppenhet också för de som anmäls. Det är oklart hur långt ett sådant skydd sträcker sig inom en myndighet. Av 8 § i lagförslaget framgår att den som gör sig skyldig till brott inte skyddas av lagen. Detta bör också framgå av regleringen i offentlighets- och sekretesslagen.

Fakultetsstyrelsen är sammanfattningsvis tveksam till om förslaget till ny reglering förstärker skyddet för visselblåsare på ett så väsentligt sätt, att en ny reglering med denna utformning är motiverad

Enligt delegation

Bengt Lundell